

บทที่ 3

การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

หัวเรื่อง

1. รูปแบบโดยทั่วไปของวรรณคดี
2. รูปแบบของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น
3. การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

แนวคิด

1. รูปแบบโดยทั่วไปของวรรณคดีมี 2 ประเภทคือ ร้อยแก้วกับร้อยกรอง
2. รูปแบบของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมี 2 ประเภทคือ ร้อยแก้วและร้อยกรองเช่นกัน โดย ร้อยแก้วได้แก่นวนิยาย เรื่องสั้น และเรื่องเล่า ร้อยกรองได้แก่ บทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์ เช่น กาพย์ กลอน โคลง และบทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์เช่น กลอนเปล่า เป็นต้น
3. รูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง มีทั้งที่แต่งถูกต้องตามรูปแบบการประพันธ์ และแต่งไม่ถูกต้องตามรูปแบบการประพันธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวผู้แต่งที่สนใจจะแต่งให้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามรูปแบบการประพันธ์

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 3 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. กล่าวถึงรูปแบบโดยทั่วไปของวรรณคดีได้
2. กล่าวถึงรูปแบบของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น
3. อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นแต่ละประเภทได้

เนื้อหา

การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ดังนั้นเนื้อหาในวิชานี้จะได้กล่าวถึงการศึกษาและวิเคราะห์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ตามองค์ประกอบของวรรณคดีไปในหัวข้อต่อไปนี้

1. รูปแบบ
2. แนวเรื่อง
3. โครงเรื่อง
4. การสร้างตัวละคร
5. กลวิธีการประพันธ์
6. จริยธรรมและอิทธิพลที่ได้รับและมีต่อสังคม

โดยในบทนี้จะกล่าวถึงหัวข้อการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นเป็นอันดับแรก

1. รูปแบบโดยทั่วไปของวรรณคดี

รูปแบบโดยทั่วไปของวรรณคดี แบ่งตามลักษณะคำประพันธ์ได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ร้อยแก้ว (Prose) และร้อยกรอง (Verse)

1. ร้อยแก้ว เช่น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร สารคดี เรื่องเล่า จดหมาย เป็นต้น
2. ร้อยกรอง เช่น กาพย์ กลอน ฉันท์ ลิลิต ร่าย กลอนเปล่า เป็นต้น

2. รูปแบบของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

จากการศึกษาวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นทั้งในอดีตและปัจจุบัน พบว่ารูปแบบในการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมี 2 ประเภทใหญ่ๆ เช่นกันคือ ร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยร้อยแก้วมีทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น และเรื่องเล่า ส่วนร้อยกรองหากเป็นวรรณคดีในอดีตจะเป็นร้อยกรองที่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เช่น เพลงยาว มักจะแต่งเป็นกลอนแปด มีทนะพารา ซึ่งเป็นวรรณคดีในพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 แต่งเป็นบทละครพูดคำฉันท์ เป็นต้น หากเป็นวรรณคดีปัจจุบันจะแต่งเป็นกลอนเปล่า ซึ่งไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์หรือลักษณะบังคับในการแต่ง

3. การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

ในการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นในที่นี่ จะกล่าวถึงรูปแบบของ

วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นจากวรรณคดี 4 ประเภทคือ

1. นวนิยาย
2. เรื่องสั้น
3. เรื่องเล่า
4. บทกวี

3.1 การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแตงนวนิยายสำหรับวัยรุ่น

นวนิยายสำหรับวัยรุ่น หากเป็นเรื่องที่เขียนโดยนักเขียนนวนิยายสม่ำเสมอเช่น ทมยันตี สีฟ้า จุลลดา ภักดีภูมินทร์ โบตัน ว.วินิจฉัยกุล ประภัสสร เสวิกุล เป็นต้น นวนิยายเหล่านี้จะมีความยาวตามรูปแบบของนวนิยายโดยทั่วไป เช่นเรื่อง สองชีวิต ของ "ทมยันตี" หน้า 336 หน้า ขอมอนโบนัน ...ที่เธอฝันยามหนุน ของ "ประภัสสร เสวิกุล" หน้า 456 หน้า เกิดแต่ลม ของ "โบตัน" หน้า 607 หน้า อรุณสวัสดิ์ ของ "จุลลดา ภักดีภูมินทร์" หน้า 619 หน้า ซึ่งนวนิยายที่มีความยาวเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องในแนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น ยกเว้นเรื่อง น้ำใสใจจริง ของ "ว.วินิจฉัยกุล" หน้า 514 หน้า ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงประสบการณ์ชีวิตวัยรุ่นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นนวนิยายสำหรับวัยรุ่นเรื่องหนึ่งที่มีความยาวเท่าๆ กับนวนิยายโดยทั่วไป

นวนิยายสำหรับวัยรุ่นซึ่งเขียนโดยนักเขียนที่เขียนนวนิยายสม่ำเสมอเหล่านี้ มีรูปแบบตามแบบฉบับของการเขียนนวนิยายอย่างชัดเจน เช่น มีการวางโครงเรื่องอย่างเป็นระบบ มีแนวคิดหลักและแนวคิดรองอย่างเด่นชัด มีจุดจบและการคลี่คลายปัญหาอย่างชัดเจน เป็นต้น

ส่วนนวนิยายสำหรับวัยรุ่นที่เขียนโดยนักเขียนใหม่ หรือนักเขียนที่เขียนเรื่องสำหรับวัยรุ่นเป็นครั้งแรก มักจะเป็นเรื่องที่มีขนาดสั้นประมาณ 100 หน้า เช่น เรื่อง ของน้ำพุ ของ "น้ำพุ" หน้า 112 หน้า วิตะเวอะ ของ "เทพรัตน์ ส่องแสง" หน้า 116 หน้า ขึ้นต้นเป็นมะลิซ้อน พอแตกใบอ่อน เป็นมะลิลา ของ "มวนยา พร" หน้า 74 หน้า ห้องครูวิไล ตึกใหม่ชั้นสอง ของ "ประภาส ชลศรานนท์" หน้า 81 หน้า จีบกระชู้กระชี่ ของ "วโรดม" หน้า 129 หน้า วิทยวานคอนแวนต์ ของ "สุพรรณิการ์" หน้า 170 หน้า

นวนิยายบางเรื่องนอกจากจะมีขนาดสั้นแล้ว รูปแบบการแตงยังไม่เด่นชัดตามแบบฉบับของการแตงนวนิยาย เช่น วางโครงเรื่องไม่เป็นระบบ ไม่ได้กำหนดแนวคิดหลัก แนวคิดรอง ไม่มีจุดจบหรือคลี่คลายปัญหาที่เด่นชัด เป็นต้น ทำให้เนื้อหาขาดความเข้มข้น และอาจเป็นข้อด้อยในเชิงวรรณศิลป์ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในบทที่กล่าวถึงการศึกษาและวิเคราะห์โครงเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นต่อไป

อนึ่งวรรณคดีบางเรื่องมีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างนวนิยาย เรื่องสั้น หรือเรื่องเล่า เช่น เรื่อง กลิ่นดีและกาวแปง ของ "พิชญ์ สุข" ขึ้นต้นเป็นมะลิซ้อน พอแตกใบอ่อนเป็นมะลิลา ของ "มวนยา พร" ซึ่งหากพิจารณาคร่าวๆ จะจัดเป็นเรื่องสั้นก็ได้ เพราะเขียนเป็นตอนๆ ไม่ต่อเนื่องกัน หรือจะจัด

เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษาขณะจัดกรรม ปฏิมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก็ได้ แต่เมื่อได้พิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ทางวรรณศิลป์ พบว่าจากเป็นสถานที่เดียวกันตลอดทั้งเรื่อง ตัวละครเอกคือ ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องและยังมีตัวละครอื่นๆ รองมาอีก แนวคิดหลักของเรื่องคือ เรื่องราวความสนุกสนานในวัยเรียน แนวคิดรองคือ เรื่องราวความสนุกสนานของตัวละครรองในแต่ละตอน จึงจัดวรรณคดีทั้ง 2 เรื่องนี้เป็นนวนิยายได้ คล้ายกับการจัดเรื่อง หลายชีวิต ของ "ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช" เป็นนวนิยาย เพราะเป็นเรื่องที่นำเสนอแนวชีวิตของตัวละครหลายตัว และแต่ละชีวิตของตัวก็จบลงในแต่ละตอน แต่ถึงแม้ตัวละครจะมีประวัติความเป็นมาอย่างไร ทุกคนมีจุดเริ่มต้นและลงท้ายในกรอบเดียวกันคือ โดยสารเรือลำเดียวกันและจบลงด้วยเรือคว่ำตายเหมือนกัน (วิภา กงกะนันท์, 2540:14-15)

สำหรับเรื่อง **ขอชื่อสุริสามสี่ชาติ** นั้นจัดเป็นเรื่องสั้น แม้จะมีตัวละครเอกชื่อ สุริ เหมือนกันทุกตอน ก็เพราะเป็นการตั้งใจที่ผู้แต่งต้องการตั้งชื่อตัวละครเพื่อให้เกิดอารมณ์ขันในลักษณะของการกระทำซ้ำๆ หรืออยู่กับที่ แต่องค์ประกอบแตกต่างกันออกไป จึงไม่ถือว่า **ขอชื่อสุริสามสี่ชาติ** เป็นนวนิยาย แต่จัดเป็นเรื่องสั้น

ดังนั้นหากพบปัญหาความไม่เด่นชัดด้านรูปแบบการประพันธ์เช่นนี้ ขอให้ศึกษาพิจารณาให้ถี่ถ้วน โดยพิจารณาตัวอย่างที่ผู้เขียนได้นำเสนอมาดังกล่าว เพื่อให้การกำหนดรูปแบบนวนิยายสำหรับวัยรุ่นเด่นชัดขึ้น

3.2 การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่น

รูปแบบคำประพันธ์ของวรรณคดีประเภทเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่น ก่อนข้างจะมีความเด่นชัดไม่ซับซ้อน และมักจะเป็นของนักเขียนหน้าใหม่ที่เคยเขียนเรื่องสั้นเหล่านี้ในนิตยสารต่างๆ มาก่อน เช่น รวมเรื่องสั้น **हारักนักเรียน** ของ "ก้านกล้วย" และ **ทุ่งหญ้าและเวลาของความฝัน** ของ "กรรณิการ์" เคยเขียนในนิตยสาร **ทราย** มาก่อนจะนำมาพิมพ์รวมเล่ม นิตยสารบางฉบับเช่น **สตรีสาร** (ปัจจุบันยุติการพิมพ์แล้ว) มีคอลัมน์ **วัยหนุ่มสาว** ซึ่งเป็นคอลัมน์ เรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ และบอกอายุผู้เขียนไว้ในวงเล็บท้ายนามปากกาด้วย เช่น เรื่อง **แก้วใบนี้มีตำหนิ** ผู้แต่ง "นล" (22) เป็นต้นหรือแม้แต่ักเขียนที่มีผลงานเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านในปัจจุบัน เช่น "ดวงหทัย ศรีทธาทิพย์" ซึ่งมีงานเขียนหลายเรื่อง อาทิ **ไม่ร้ายไม่ใช่หญิง** **ดิจะตายไม่ร้ายซะหน่อย** **มีผิวชะติดีไหม** หนอ ก็เป็นนักเขียนที่เคยเขียนเรื่องสั้นในนิตยสาร **สตรีสาร** มาก่อน ดังข้อความที่เธอกล่าวไว้ในเรื่อง **หนูรัก "สตรีสาร"** ในรวมเรื่องสั้นชุด **บ้านของเรา** ว่า "ครั้นอายุ 16 ปี หนูได้มีอันพลัดพรากจากอกพ่อแม่ไปเรียนระดับอุดมฯ ที่เชียงใหม่ ชีวิตเด็กเชิงดอยให้ประสบการณ์แปลกใหม่แก่หนูมากมาย อดใจไม่ไหวหนูจึงหยิบเรื่องราวเหล่านั้นแต่งเป็นเรื่องสั้น "วัยหนุ่มสาว" ส่งมาลง **สตรีสาร** เมื่อ 15 ปีก่อนนี้ หนูได้ค่าเรื่องตั้ง 500 บาท หนูภูมิใจมาก" (ดวงหทัย ศรีทธาทิพย์, 2537 : 6)

3.3 การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งเรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่น

เรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่นมีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างวรรณคดีประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น โดยบางเรื่องเล่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อเนื่องกันไปจนจบเล่ม บางเรื่องเล่าเป็นตอนๆ ไม่ต่อเนื่องกัน และ การที่ผู้เขียนตำราวิชานี้ไม่จัดเรื่องเล่าเหล่านี้เป็นนวนิยาย หรือเรื่องสั้นอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นก็เพราะ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางวรรณศิลป์แล้ว เห็นว่าเรื่องเล่าเหล่านี้เน้นความรู้ และการให้ข้อคิด โดยใช้กลวิธีการแต่งที่สนุกสนาน มากกว่าการสร้างตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องให้น่าอ่านเหมือน วรรณคดีประเภทนวนิยายหรือเรื่องสั้น

เรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่นนี้ ในแต่ละตอนจะมีความยาวไม่แน่นอน โดยอาจมีความยาวตั้งแต่ 1 หน้า - 10 หน้า เพราะบางเรื่องรวบรวมมาจากบทความที่ผู้เขียนเคยเขียนลงในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารมาก่อน แต่เมื่อพิมพ์รวมเล่มจะมีความหนาประมาณ 100 - 200 หน้า โดยภาษาที่ใช้เล่าเป็นร้อยแก้ว ตัวอย่างเรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่น อาทิ ยายแก้วอนซอนหญิง ของ "ดร.เสรี วงษ์มณฑา" ซึ่งพิมพ์รวมเล่มจากบทความที่เคยเขียนเป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ แนวหน้า เจตนาในการเขียนเรื่องนี้ก็เพื่อให้ข้อคิดแก่ผู้หญิงในยุคปัจจุบันที่ต้องเผชิญอยู่ในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ จะได้ระมัดระวังผู้ชายบางประเภท และอยากให้ผู้หญิงวางตัวให้คงาม เพื่อก้าวไปตามครรลองของชีวิตอย่างน่าชื่นชมและน่ายกย่อง (ดร.เสรี วงษ์มณฑา, 2540 : คำนำจากผู้เขียน) ตัวอย่างเรื่องเล่า ฟาสต์ฟู้ดหรือฟ...ฟู้ดกันแน่ จากเรื่องเล่าชุด ยายแก้วอนซอนหญิง

ฟ ำ ส ต์ ฟู้ ด หรือฟ...ฟู้ดกันแน่

ตอนนี้ยายแก้วเห็นมีร้านอาหารใหม่ๆ เกิดขึ้นเต็มไปหมด เป็นร้านอาหารแบบที่เรียกเป็นภาษาฝรั่งว่า ฟาสต์ฟู้ด คือรีบๆ เข้าไปกินแล้วก็รีบๆ ไปไม่อ้อยอิ่งเสียเวลา เป็นอาหารประเภทที่จะช่วยให้เราได้มีเวลาไปทำอะไรต่อมิอะไรได้อีกเยอะแยะ

ในเมืองฝรั่งที่ชีวิตเข้าต้องการความรวดเร็วขึ้น เขาก็มีพวกโคนัท แซมเบอร์เกอร์ พิชซ่า ฮอทดอก อะไรพวกนี้ บ้านเราที่กำลังเจริญขึ้นก็เหมือนกันนี่แหละ ผิดกันแต่อาหารที่ควรจะเป็นฟาสต์ฟู้ดมันไม่เป็น เพราะสาวไทยใจถึงชอบไปทำนั้งอ้านั่งตึงกันอยู่ในสถานที่เหล่านี้ ไม่รู้ว่าไปนั่งลมอะไร

แทนที่จะรีบซื้อรีบกินรีบไป ยายแก้วเคยเห็นบางคนนั่งเป็นสองชั่วโมง สามชั่วโมง แต่งตัวก็ดูไม่ได้ ที่ว่าดูไม่ได้ก็คือ มันขยับวนแบบสตุลๆ แบบด่าๆ เหมือนกะหรี่สะพานถ่านสมัยจอมพล ป. ทำตัวเป็นอีแรด อีกระทิง จะวิ่งเข้าชนผู้ชาย

และที่ร้ายไปกว่านั้น ยายแก้วเคยค้นกระเป๋าผู้ชายแฟนยายแก้วเจอเบอร์โทรศัพท์ในกระเป๋า ถามของใครได้มาจากไหน ก็ได้มาจากไอ้พวกร้านอย่างนี้แหละ โดยเฉพาะร้านชายโคนัท ที่เปิดใหม่แถวโรงหนังสยามและหน้ารามคำแหง

อีกวันหนึ่ง ยายแก้วอยู่บ้านมีเสียงโทรศัพท์เจ็ยแจ้วมา "พี่แดงอยู่ไหมคะ" ยายแก้วก็ตอบไปว่า "ไม่อยู่ ใครพูด" เขาก็บอกว่า "คุ่มพูด" ก็ถามไปว่า "คุ่มไหน" เธอก็บอกว่า "ที่เจอที่ร้านโดนัทสยาม" ลูกชื่อนอกจากจะให้เบอร์เขาแล้วยังโทรตามต้ออีก มันอะไรกันหนักหนาสาวยๆ สมัยนี้

จนยายเฝ้าเดี๋ยวนี้เจอลูกสาวใครไปนั่งอยู่ในร้านขายโดนัทแบบนี้มานานๆ ยายเฝ้าชักไม่แน่ใจว่าเธอนั้นไซร์ยังมีอะไรเหลือให้หน้าสนใจอีกหรือไม่ เพราะเธอไปฟ้าสวดฟูดแต่เธอพยายามจะเปลี่ยนเป็นฟ...ฟูด ยายเฝ้าเจ็บใจ เพราะทำให้ไม่อยากเข้าไปกินทั้งๆ ที่เป็นของชอบเสียด้วย

ทำไมนะลูกสาวใครหนอถึงได้เอาร้านมาใช้ผิดประเภทอย่างนี้ สงสัยจะสืบทอดโครโมโซมมาจากบิดาผู้เป็นข้าราชการที่ชอบเบียดเบียนหลวงใช้ผิดประเภท

คัดจาก คร.เสรี วงศ์มณฑา, ยายเฝ้าสอนหญิง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2540), หน้า 61-62

เรื่องเล่าชุดชุด สวัสดิ์, เพื่อนนักศึกษา Hello, students! ของ "แดง ไบเล่" เป็นเรื่องที่เรียบเรียงขึ้นในขณะที่ผู้เขียนเป็นนักศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัยฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ.2525 โดยได้นำข้อมูลจากประสบการณ์จริงในขณะนั้น ประสบการณ์ในอดีตเมื่อครั้งเป็นนักศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และข้อมูลจากหนังสือคู่มือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาที่ผู้เขียนเคยศึกษามาก่อน มาเล่าเพื่อให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตนักศึกษาใหม่ทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและต่างประเทศซึ่งเรื่องที่ยกนี้มีทั้งหมด 6 ภาค 35 ตอน ความหนาทั้งหมด 320 หน้า

เรื่องเล่าชุด เดียวดายใต้คานทอง ของ "ภวันคร" เป็นเรื่องเล่าในลักษณะให้แง่คิดในด้านต่างๆ แก่วัยรุ่น อาทิ การวางตัวในสังคม การแต่งกาย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เป็นต้น ดังคำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ว่า "เดี่ยวดายใต้คานทอง สะดุดตาแล้วไม่เอาราวแต่เอาเรื่อง เฉาะแจ แล้วแหลเป็นจอ(เลาะ !) ตำนาน E ช้างลากช้างจูด" (ภวันคร, 2539 : 2) ซึ่งเรื่องเล่าชุดนี้มีทั้งหมด 14 เรื่องความยาวแต่ละเรื่องประมาณ 5-7 หน้า รวมทั้งเล่มหนา 118 หน้า

3.4 การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแต่งบทร้อยกรองสำหรับวัยรุ่น

รูปแบบการแต่งบทร้อยกรองสำหรับวัยรุ่นแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ บทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์กับบทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์

3.4.1 บทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์ บทร้อยกรองไร้ฉันทลักษณ์หรือกลอนเปล่าเป็นร้อยกรองที่ไม่เคร่งครัดลักษณะบังคับในการแต่ง อาทิ ไม่กำหนดจำนวนคำในแต่ละวรรคแน่นอน ไม่กำหนดเสียงหนักเบาหรือเสียงเอกโท ไม่มีสัมผัสสอหรือสัมผัสใน จึงนิยมเรียกคำประพันธ์ประเภทนี้ว่า กลอนเปล่า ในขณะที่ ศุ บุญเลี้ยง กวีและนักเขียนคนหนึ่งเรียกคำประพันธ์ประเภทนี้ว่า ร้อยกลัน และ กลอนเปลือย ดังที่ได้กล่าวไว้ในคำนำของบทร้อยกรองชุด มีรังไว้ให้รักอุ่น ว่า

"ร้อยกลันและกลอนเปลือย"

"ฉันได้ขึ้นคำว่า กลอนเปลือย จากพ่อ
พ่อบอกว่า พ่อลองเปลือยตัวหนังสือออกจากกรอบของฉันทลักษณ์ที่บังคับอยู่
ฉันฟังแล้วชอบรู้สึกได้ความหมายกว่าคำว่า "กลอนเปล่า" ที่นิยมใช้เรียกกัน
ซึ่งฟังดูว่างเปล่าราวกับไม่มีอะไรอยู่ในนั้น

ในความคิดของฉัน
บทกวีนั้นต่างจากบทกลอน
ในงานฉันท์ลักษณะ เรามีร้อยแก้ว เรามีร้อยกรอง
คล้ายกระบวนการแปรสภาพน้ำ ซึ่งมีการกรอง แล้วยังมีการกลั่น
การกลั่นนั้นแตกต่างไปจากการกรอง

ในการทำงานกวีของฉัน ไม่เพียงแต่จะเลือกกรองเอาคำมาใช้
ฉันพยายามกลั่นเอาประสบการณ์ของชีวิต ความเชื่อ และศรัทธา
กลั่นมันออกมาเป็นภาษาที่มีจังหวะ มีลีลา อย่างที่ฉันต้องการ
อาจเป็นฉันท์ลักษณะบ้าง และไม่เป็นบ้างตามแต่ความตั้งใจที่จะสร้างให้เป็นเช่นนั้น

บางครั้งเลือกคำสวย เพื่อที่จะสะท้อนความงาม
แต่บางครั้งก็หลีกเลี่ยงคำสวย คำฟุ่มเฟือย
เลือกคำที่แห้ง ที่แข็งแกร่ง เพื่อสะท้อนความหยาบ

ฉันจึงอยากเรียกงานของฉันในชุดนี้ว่า
ร้อยกลั่นและกลอนปล่อย

ฉันอาจเขียนกลอนได้วันละหลายสิบบท แต่หากจะให้รู้สึกว่างานชิ้นใดมีคุณค่า
พอจะเรียกว่า บทกวีนั้น ฉันอาจจะสร้างมันขึ้นมาได้เพียงปีละไม่กี่บท
จึงได้ คิด ยินดี กับบทกวีเล่มแรกของชีวิตนี้นัก"

ศ บุญเลี้ยง, 2537 : 9-10

ตัวอย่างบทร้อยกรองไร้ฉันท์ลักษณะ

(1) เสียงถอนหายใจแห่งความรัก (2527)

ความรัก
มิใช่การก้มเก็บดอกไม้อย่างง่ายดาย
แต่เป็นการเอื้อมหยิบดวงดาวบนฟากฟ้าไกล

ปะการัง, 2537 : 68

วิเคราะห์ ร้อยกรองบทนี้ไม่มีลักษณะบังคับที่แน่นอน วรรคแรกมี 2 คำ วรรคที่ 2 มี 10 คำ
วรรคที่ 3 มี 11 คำ ไม่มีทั้งสัมผัสในและสัมผัสนอก เนื้อความคล้ายกับเป็นการให้คำจำกัดความหมาย
ของความรัก

(2)

ระหว่างความรักกับเพื่อน
ฉันควรจะเลือกอย่างไร
ฉันควรจะทำอย่างไร
ที่ไม่ให้เสียทั้งสองอย่างไป
ฉันไม่อยากจะเสียความรักจากเพื่อน
เพราะเพื่อนคือ ความผูกพันของฉัน
เพราะเพื่อนคือ อะไรสารพัน
ที่ฉัน ไม่อาจขาดได้สักวันในชีวิต
.....แล้วความรักล่ะ.....

ฉันอยากมีความรักในหัวใจ
ฉันอยากมีคนคอยห่วงใย
และฉันอยากเอาใจใส่ใครบางคน
ฉันขอเลือกทั้งสองอย่างจะได้ใหม่
ให้ทั้งสองอย่างมาอยู่ในชีวิตของฉัน
ให้ทั้งสองอย่างมาผูกพันซึ่งกันและกัน
ให้ฉันรักทั้งสองอย่างเท่า.....เท่ากัน
จะได้ใหม่

เพลงข้าง (นิตยสารขวัญเรือน, ปีแรก ก.ย. 2540 : 304)

วิเคราะห์ ร้อยกรองบทนี้ไม่มีลักษณะบังคับแน่นอน จำนวนคำในแต่ละวรรคมีตั้งแต่ 3-11 คำ แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในระหว่าง 6-9 คำ เช่น ในวรรคที่มีเนื้อความว่า "ฉันอยากมีความรักในหัวใจ" (8 คำ) "ฉันอยากมีคนคอยห่วงใย" (7 คำ) "และฉันอยากเอาใจใส่ใครบางคน" (9 คำ) เป็นต้น บางวรรคมีสัมผัสนอกที่คำลงท้ายของแต่ละวรรค แต่ไม่มีสัมผัสใน เนื้อความแสดงความคิดสับสนระหว่าง การเลือกคบกับคนรัก หรือจะเลือกคบเพื่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสุดท้ายผู้แต่งแสดงน้ำเสียงว่าอยากมีทั้ง 2 อย่างพร้อมๆ กันคือ มีความรักและมีเพื่อน

(3) บุญคุณ

ยามเช้า
ดอกไม้สดชื่น
จึงขอบคุณผีเสื้อ
เพราะนึกว่า
ผีเสื้อนำน้ำค้างมาแต้มกลีบดอก
แต่.....สายหมอก
ก็ไม่เคยทวงบุญคุณ

ศุ บุญเลี้ยง, 2533 : 31

วิเคราะห์ ร้อยกรองบทนี้ไม่กำหนดจำนวนคำในแต่ละวรรคแน่นอน มีตั้งแต่ 2-9 คำ ไม่มีสัมผัสนอกและสัมผัสใน เน้นอารมณ์และความรู้สึกสดชื่น อันเกิดจากบรรยากาศยามเช้า และการแต่งแต้มสีสันที่งดงามของผีเสื้อ ดอกไม้ และสายหมอก

3.4.2 บทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์ ร้อยกรองสำหรับวัยรุ่นที่มีฉันทลักษณ์แน่นอนนี้แต่งด้วยคำประพันธ์หลายชนิดทั้ง โคลง กลอน หรือกาพย์ แต่ส่วนใหญ่มักเป็นคำประพันธ์ประเภท กลอน และกาพย์ โดยเป็นกาพย์ยานี 11 และกลอนแปดเป็นส่วนมาก หรือบางครั้งก็มีลักษณะใกล้เคียงกับคำประพันธ์ทั้ง 2 ชนิดนี้

ตัวอย่างบทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์

(1) จะติดปีกผีเสื้อโบยบินไป		
จะติดปีกผีเสื้อโบยบินไป	(8 AI,	
ไกลแสนไกลเพียงใดจะไปหา	(8 AI)	
ข้ามผ่านหุบเหวทะเล น้ำตา	(8 AI)	
ไกลสุดขอบฟ้า ก็จักโบยบินไป	(8 คำ-ส่ง)	บทที่ 1
ฝ่าไปให้ถึงทางที่ใฝ่ฝัน	(8 คำ)	
ผ่านคืนและวันแห่งความสูญเสีย	(8 คำ)	
เก็บกลิ่นน้ำตาที่เคยหลังริน	(8 AI)	
แม้ปีกแห่ดวงวันก็จะบินไป	(8 คำ-ส่ง)	บทที่ 2
สูฝืนอันอ่อนอุ่นหวาน	(6 คำ)	
สูบ้านแห่งทุ่งดอกไม้	(6 คำ)	
สูรักและความเข้าใจ	(6 คำ)	
สูวันวัยเก่า-เก่าที่ผ่านมา	(8 คำ-ส่ง)	บทที่ 3
จะติดปีกผีเสื้อโบยบินไป	(8 คำ)	
ไกลแสนไกลเพียงใดจะไปหา	(8 คำ)	
ข้ามผ่านคืนวัน-กาลเวลา	(7 AI)	
สูขอบฟ้าฝั่งฝันอันแสนไกล	(8 คำ-)	บทที่ 4

วิเคราะห์ ร้อยกรองบทนี้กำหนดลักษณะบังคับตามแบบกลอนแปดเกือบจะทั้งหมด โดยมีสัมผัส
 นอกกระหว่างบทตามลักษณะบังคับของกลอนแปดทุกประการ ในแต่ละวรรคมีคำจำนวน 8 คำเท่ากัน
 มีเพียง 4 วรรคเท่านั้นที่มีคำเพียง 6 และ 7 คำ คือ วรรคที่ 1 2 และ 3 ของบทที่ 3 มีวรรคละ 6 คำ
 และวรรคที่ 3 ของบทที่ 4 มี 7 คำ ส่วนสัมผัสใน บางวรรคมีบางวรรคไม่มี เช่น "จะติดปีกผีเสื้อโบยบิน
 ไป" ไม่มีสัมผัสใน "ไกลแสนไกลเพียงใจจะไปหา" มีสัมผัสใน เป็นต้น

(2)

หลับตานะคนดี.....ในอ้อมแขน	(8 คำ)	
จะเก็บดาวมาแขวนร้อยหลากสี	(8 คำ)	
จะเก็บเดือนเป็นเพื่อนเจ้าเท่าที่มี	(9 คำ)	
มาช่วยกล่อมเจ้าคนดีให้หลับนอน	(9 คำ-ส่ง)	บทที่ 1
จะเห่กล่อมจอมขวัญในวันหนาว	(8 คำ)	
เก็บเมฆขาวเป็นปุยนุ่มหนุนแทนหมอน	(9 คำ)	
เอาผืนฟ้าและสายลมห่มเจ้านอน	(9 คำ)	
หลับพักผ่อนได้น้ำค้างกลางแสงจันทร์	(9 คำ)	บทที่ 2

"ลิตเตลดัคค์" (นิคยสารขวัญเรือน, ปักษ์แรก มิถุนายน 2541 : 258)

วิเคราะห์ บทร้อยกรองบทนี้กำหนดลักษณะบังคับเหมือนกลอนแปดเกือบจะทั้งหมด มีสัมผัส
 นอกกระหว่างวรรคและระหว่างบทครบถ้วน มีสัมผัสในเกือบจะทุกวรรค แต่ละวรรคมีจำนวนคำ 8-9 คำ
 แสดงให้เห็นว่าผู้แต่งพยายามจะแต่งตามรูปแบบคำประพันธ์ประเภทกลอนแปด แต่ไม่เคร่งครัดนัก
 เพราะมีหลายวรรคที่มีจำนวนคำถึง 9 คำ

(3) ความเป็นไป

เออสิวะ ข้าเห็น	สิ่งที่เป็นความภูมิใจ
ปรีามิดยิ่งใหญ่	เขาทำไว้รอดปวงชน
ก้อนหินแต่ละแห่ง	แต่ละแห่งที่ต้องชน
เพียงด้วยน้ำมือคน	เขาปั้นจนมันเกรียงไกร
เออวะ ข้าก็เห็น	สิ่งที่เป็นความเศร้าใจ
ปรีามิดยิ่งใหญ่	ประดับไปด้วยซากคน
กระดุกแต่ละชิ้น	เหวี่ยงเลือดรินดูสายฝน
ประสานกันเข้าจน	เสร็จเป็นผลงานอำไพ
เออสิวะ ข้าเห็น	สิ่งที่เป็นความภูมิใจ
จรวดอันยิ่งใหญ่	เขาทำไว้เล่นบนฟ้า
เครื่องเคราแต่ละส่วน	มันช่างล้วนแพงเป็นบ้า

คือเงินจากประชา	พ่อบุคมาตั้งหน้าใช้
เอออะ ข้าไม่เห็น	สิ่งที่เป็นความเศร้าใจ
ผู้คนตายเกลื่อนไป	เพราะยากไร้อาหารกิน
อยู่อย่างกะสั้ววัว	อนารยะสมัยหิน
แก่งแย่งเป็นอาจิม	คอนแผ่นดินของเรา

วิทยากร เชียงกุล (สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับนิสิตนักศึกษา มกราคม 2510)

วิเคราะห์ บทร้อยกรองบทนี้แต่งด้วยกาพย์ยานี 11 วรรคแรก 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ มีสัมผัสระหว่างวรรคและระหว่างบทชัดเจนเนื้อหาเสียดสีสังคมและผู้บริหารบ้านเมืองที่เน้นแต่การสร้างความจริงูทางวัตถุไม่ได้เอาใจใส่คนให้อยู่ดีกินดี

(4)

แอบรักใครบางคน	(5 AI)	
สับสนมานานวัน	(5 AI)	
หัวใจนั้นไหวหวั่น	(5 คำ)	
กลัวรักนั้นจะเลื่อนลอย	(6 คำ-ส่ง)	บทที่ 1
ช้อนใจมิให้รู้	(5 คำ)	
อยากจะถูกไปอีกหน่อย	(6 คำ-รับ)	
ช้อนเร้นมิเห็นรอย	(5 AI)	
หากเฝ้าคอยอยู่ทุกครา	(6 คำ-ส่ง)	บทที่ 2
อยากให้ความนัย	(5 คำ)	
ใจกับใจที่คอยหา	(5 คำ)	
รู้ใหม่.....คนใกล้ชิด	(5 คำ)	
ปรารถนา...จะใกล้ใจ	(6 คำ)	บทที่ 3

วิเคราะห์ ร้อยกรองบทนี้เขียนแบบฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 เพียงแต่คำในวรรคหลังซึ่งควรจะมี 6 คำทุกวรรค กลับมี 5 คำบ้าง 6 คำบ้าง ในขณะที่คำในวรรคแรกมี 5 คำ เหมือนลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ส่วนสัมผัสส่นอกระหว่างวรรคและระหว่างบทมีครบถ้วน

จากการศึกษาและวิเคราะห์วรรคคดีสำหรับวัยรุ่นจากวรรคคดีทั้ง 4 ประเภทคือ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องเล่า และบทกวี ดังที่ได้กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่าความชัดเจนในด้านรูปแบบการประพันธ์วรรคคดีสำหรับวัยรุ่น ที่จะจัดว่าเรื่องนั้นเป็น นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องเล่า บทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์หรือบทร้อยกรองที่ไร้ฉันทลักษณ์ ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้แต่ง หากผู้แต่งพิถีพิถันในเชิงการ

ประพันธ์วรรณคดีเรื่องนั้นก็จะมีรูปแบบที่ชัดเจน และมักจะเป็นผลงานของผู้แต่งที่มีความชำนาญและมีผลงานประพันธ์อย่างสม่ำเสมอ หากผู้แต่งไม่พิถีพิถันก็จะทำให้วรรณคดีเรื่องนั้นมีรูปแบบไม่ชัดเจน และมักจะเป็นผลงานของผู้แต่งใหม่ หรือผู้ที่แต่งงานประพันธ์เป็นครั้งคราว

อนึ่งมีข้อควรสังเกตอีกประการหนึ่งว่า รูปแบบการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมักแตกต่างกันตามแนวความคิดของเรื่อง เช่น ถ้าวรรณคดีเรื่องนั้นเป็นเรื่องในแนวสะท้อนปัญหาชีวิตและสภาพสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น มักใช้คำประพันธ์ประเภทนวนิยาย เช่น นวนิยายเรื่อง เวลาในขวดแก้ว อรุณสวัสดิ์ ทางโค้ง ไม้ตัด กว่าจะรู้เตียงสา เป็นต้น หากเป็นเรื่องชีวิตรักนักศึกษา หรือเรื่องแนวสนุกสนานสำหรับวัยรุ่น มักจะเป็นเรื่องสั้น หรือหากเป็นนวนิยายก็จะเป็นนวนิยายขนาดสั้นเช่น รวมเรื่องสั้นชุด เฮฮาร์กนักเรียน ของ "ก้านกล้วย" ชุด นิยายรักนักศึกษา ของ "ศุภักษร" เป็นต้น หากเป็นเรื่องอ่านเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน พร้อมให้คติสอนใจมักจะเป็นเรื่องเล่า เช่น สายด่วนคุณผู้หญิง ของ "คเนจร" แฉชีวิตนักเรียนนอก ของ "อนุชิต มุรธาพิพย์" เป็นต้น หรือหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ รัก หวาน เศร้า เหงา กัดถึง รำพึงรำพันถึงธรรมชาติ สายลม แสงแดด มักจะแต่งเป็นกลอนเปล่าหรือกลอนเปล่าๆ คล้ายกับการปลดปล่อยอารมณ์ให้ล่องลอยไปตามลักษณะคำประพันธ์ที่ไร้ฉันทลักษณ์ที่เรียกว่า "กลอนเปล่า"

สรุปสาระสำคัญ

1. นวนิยายสำหรับวัยรุ่น หากเขียนโดยนักเขียนที่มีผลงานเขียนสม่ำเสมอจะมีรูปแบบการแต่งถูกต้องตามแบบฉบับการแต่งนวนิยายโดยทั่วไป
2. รูปแบบของวรรณคดีบางเรื่องไม่เด่นชัดว่าจะเป็นนวนิยาย เรื่องสั้น หรือเรื่องเล่า ทำให้ยากต่อการศึกษา จำเป็นต้องนำองค์ประกอบทางวรรณศิลป์มาศึกษาวิเคราะห์ประกอบ
3. รูปแบบการแต่งเรื่องสั้นสำหรับวัยรุ่นมีความเด่นชัดมากกว่าการแต่งนวนิยาย และมักจะเป็นเรื่องที่วัยรุ่นเคยเขียนในนิตยสารสำหรับวัยรุ่นมาก่อน
4. เรื่องเล่าสำหรับวัยรุ่นมีทั้งเรื่องที่เล่าเป็นตอนๆ ไม่ต่อเนื่องกัน และเรื่องที่เล่าเป็นตอนต่อเนื่องกัน โดยขนาดความยาวของเรื่องไม่แน่นอน
5. บทกวีที่ไร้ฉันทลักษณ์ เป็นบทกวีสำหรับวัยรุ่นที่ผู้แต่ง แต่งโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามรูปแบบคำประพันธ์ทั้งนี้อาจเกิดจากความงุนงงของผู้แต่ง ในขณะที่บทกวีที่มีฉันทลักษณ์แต่งโดยคำนึงถึงความถูกต้องของรูปแบบคำประพันธ์ แต่ก็ไม่ได้เคร่งครัดที่จะให้ถูกต้องตามแบบแผนทุกประการ

กิจกรรมทบทวน

ให้นักศึกษาอ่านเรื่องที่ยกมานี้ แล้วอภิปรายว่าเรื่องนี้จัดเป็นวรรณคดีประเภทใด พร้อมทั้งยกเหตุผลประกอบ

วิเศษกริยา ป.3

ผู้หญิงคนหนึ่งรักการปลูกต้นไม้เป็นชีวิต ปลูกต้นไม้ถือเป็นกีฬาประจำชาติสำหรับเธอ บ้านทาวน์เฮาส์หลังเล็ก เนื้อที่ 24 ตร.ม. มีส่วนที่พื้นดินแค่ 2 เมตร แต่เต็มไปด้วยต้นไม้ขึ้นต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ ร่วมกับสมุนไพรแจ่มจันทร์อีก 38 ชนิด พัวพันกันอึ้งตึ้งงงจนแยกไม่ออกว่ามันคือต้นอะไร บางทีคุณอาจว่าเป็นไผ่ แต่มีใบเป็นมะละกอ ออกลูกเป็นมะยม สลับกับดอกต้นทม โดยไม้ค้ำและพุ่มต่างพันสลับไปมานั้นคือฝีมือของเธอล้วนๆ เธอปลูกทุกอย่างที่ออกใบ ถ้าขวนขวายปลามาันแตกหน่อได้ เธอคงเอามันฝังดินแล้ว เธอปลูกพืชผักสวนครัวด้วยความเชื่อมั่นเหมือนกังวลว่าจะเกิดสงครามโลกอีก 7 วันข้างหน้า การจรรยาถูกตัดขาดจนไม่สามารถออกไปซื้อผักที่ตลาดใกล้บ้านได้ ถ้าจะบอกว่าบ้านผมรกรกทึบเหมือนป่านั้น คงไม่เกินความจริง เพราะเคยมีอาชัมขำบ้านบอกว่าเคยเห็นละมั่งเดินออกมาจากหลังบ้าน ขณะที่ผมเขียน เธอก็ยังไม่หยุด เห็นเปรยๆ อยู่ว่าจะไปเอาต้นสักทองมาลงอีก 3 ต้น ผมว่าเธอต้องได้แรงบันดาลใจจากวีรชน 14 ตุลาคมบ้าง คงอยากเข้าป่าเก็บตัว

ผู้หญิงคนนี้ชื่อ ทองสุข นามสกุลเดิมอารีสัน มาเปลี่ยนนามสกุลอีกครั้งก็ตอนแต่งงานกับพ่อผม แต่พานิช ใจครับ! เสด็จแม่ผมเอง ผมว่านามสกุลเดิมจะเหมาะกับแม่มากกว่า อารีแกล้งทะเลาะจริงๆ เห็นเวลาทำกับข้าวที่ไร ชอบเอาไปแจกข้างบ้าน ปากซอย เหมือนกับจะลงเลือกตั้งสมัยหน้า ใจจริงแม่คงอยากให้คนชมว่าแกมีฝีมือทางนี้ แต่ต้องยอมรับเค้าจริงๆ ว่ามีศิลปะการทำอาหาร พรสวรรค์บวกรสวางของแม่ หยิบจับอะไรก็จะดูน่าอร่อยไปซะหมด แม่จะมีลูกเล่นนิดๆ หน่อยๆ เพิ่มสีสัน แม้กระทั่งแค่ผัดผักบุ้งไฟแดง แม่จะหยดกะปิลงไปนิดนึง ทำไมไม่รู้ แต่มันจะหอมตุ้ๆ และทำให้พวกเรากินไม่เหลือ

แม่เป็นแม่ค้าที่มีอุดมการณ์แน่วแน่ ถือหลัก ทำกินอย่างไร ทำขายอย่างนั้น ใจของดีและไม่หวงเครื่องถูๆ เลยไม่แปลกใจที่แกขายส้มตำมา 14 ปี ไม่เคยรวย ทำเหมือนเล่นขายของ ขายเอาสนุกและสุขภาพจิต การขายส้มตำของแม่สนุกจริงๆ เปิดร้านช้า ปิดร้านเร็ว ซ้าหมดอดกินเลย สม!

เวลาตำ แม่ชอบให้ลูกเปิดเพลงเรีกเก้หรือโมเดิร์นร็อก แกฟังไม่ออกแต่บอกตำสนุก มี 2 ครก ซ้ายตำปราร้า ขวาตำไทย ตำไป ตำไป ผลเธอปลาร้าไปใส่ครกตำไทย ลูกค้าจับได้ต้องตำให้ใหม่ก็มี ลูกค้ารายไหนปากหวานชมว่าแม่ค้าสวยอายุจะ 50 แล้วยังสาว สั่งตำปลาร้าจะแถมปลาร้า 12 ตอน ระดมปู ถั่ว แคบหมู และผงชูรสเพิ่มให้อย่างไม่คิดชีวิต เอากะแม่สิ

แม่เป็นคนชอบเล่นของเก่า แหล่งของเก่าแม่จะอยู่ที่ตลาดใกล้บ้าน แม่จะออกไปจับของตั้งแต่เช้าตรู่ แล้วยก็ได้ของถูกใจติดมือกลับมาทุกวัน เป็นเนื้อหมู เนื้อไก่ เครื่องในต่างๆ นำมาเก็บแช่ไว้ในตู้เย็นช่องแช่แข็ง แม่หวงของเช่นนักเล่นของทั่วไป ไม่ยอมปล่อยให้หลุดจากตู้ต่างๆ ของบางชิ้น ตอนจับมาไม่มีราคาเท่าไรแม่ต้องไว้ใจมีคุณค่า จากหมูเนื้อแดงเป็นเนื้อเขียว เนื้อดำ และแข็งตัวจนกลายเป็นฟอสซิลในที่สุดจากเนื้อหมูธรรมดาพัฒนาเป็นงานศิลปะเก่าเก็บ จนกรมศิลปากรพยายามติดต่อขอซื้จากตู้ไปเก็บรักษา

หลายครั้งที่แม่ไม่อยู่บ้าน ลูกๆ จะแอบขโมยโกวโล้ว (ล้างป่าช้า) เอาวัตถุเหล่านี้ออกมาแกะดู กลิ้งคลบอบอวลไปทั้งบ้าน อาอ้อมข้างบ้านเดินผ่านมามอบอีกว่า สงสัยมีข้างตายอยู่ในบ้านลืออีกตัว

ผมภูมิใจที่แม่เลี้ยงลูกด้วยนม และเลี้ยงผมในสไตล์บราซิล เรื่อยเปื่อยแต่มีจังหวะ ให้อิสระในการดำเนินชีวิต การคิด อ่าน เขียน ลูกจะเรียนอะไร แม่ถามความสมัครใจ แม่ไม่ขัดขืนให้ลูกเป็น แต่ถ้าผมเป็นอะไรที่เป็นพิษแม่จะคอยสะกิด ใช้วาจา สุภาพดี เบ็ดทะโหลกให้ลูกๆ ได้สติ

ขอบคุณอีกครั้งที่แม่ไม่ใช้กำลังและบุญคุณบังคับให้ผมเรียนตำราจ ไม่จั้นผมคงตกนรกเหมือนไอ้ปัดเด็กข้างบ้าน มันอยากเป็นนักดนตรี แต่พ่อมันไม่ชอบคนไว้ผมยาว มันก็เลยไปสกินเฮด พ่อมันก็เกลียด

พระอีก ใ้อปัดเลยจำใจต้องไว้รองทรงเหมือนพ่อ พ่อมันเป็นตำรวจ อยากให้ลูกเป็นตำรวจ จะได้มีเพื่อน และยังได้บ้านพักตำรวจเป็นของแถม ทุกวันนี้ใ้อปัดมันได้เป็นตำรวจสมใจนึกพ่อมัน เป็นตำรวจที่หน้าตาบื้อทางโลกมากที่สุดคนในสน.หัวหมาก ราษฎรแถวนั้นเรียกเค้าว่า "จำปัด หน้าหมื่นเขี้ยว"

ใ้อตี๋เล็กอีกคน ได้เรียนแพทย์ตามแรงโน้มถ่วงของแม่ ตัวอ๊ี้ เหล่ากิม และอามา จากเพื่อนผมที่วาดรูปเก่งที่สุดในชั้น มีอารมณณ์ขันที่สุดในห้อง ตอนนี่ชีวิตประจำวันอยู่กับตำรา การจำ และทำคะแนน มีไมเกรน และสายตาสั้นเป็นของขวัญที่ทำข้อสอบผ่าน 2 วันก่อนมันบ่นว่าอ๊ิต้อคอยากตาย หายใจไม่ออก อามาพาไปหาหมอเอกซเรย์ดู หมอบอกว่ามีอะไรไม่รู้ไปจัดระบบทางเดินหัวใจเป็นก้อนเล็กๆ หน้าตาล้ายอามา มัน

น้องปิ่นนี่น่าอิจจา บ้านรวย หน้าตาดี มีสมอง แต่ไม่มีโอกาสได้ใช้ แม่ให้แต่อยู่ในบ้านคุยกับคนใช้ ตั้งแต่เล็กจนโต จนนึกว่าเป็นแม่จริง ผลออกศัญญะอย่างแรงไป 2-3 คน แม่จริงไม่ค่อยอยู่ ต้องออกช่วยงานสมาคมสงเคราะห์ 28 สมาคม ที่ตนเป็นประธานอยู่ สงเคราะห์แค่คนอื่น ลืมสงเคราะห์ลูกตัวเอง มีเด็ตาม แต่ไม่ได้ใช้เลี้ยงลูก เลี้ยงลูกด้วยเงินแทน น้องปิ่นโตกลายเป็นเด็กขาดความอบอุ่น แต่ก็ต้องดิ้นรนหาความอบอุ่นด้วยตนเอง แอบกอดหม้อหุงข้าวระบบอุ้นทิพย์ทุกครั้งที่มีโอกาส

ขอบคุณพระคุณที่เลี้ยงผมด้วยนม
ให้อุดม อารมณณ์ดี มีข้าฉัน
ให้เบิกบาน ได้ดีๆ ทุกวัน
กรรมพันธุ์ของแม่ แม่จริงๆ

แม่เป็นผู้หญิงคนเดียวในโลกที่ผมนอนตักได้เกิน 2 ชม. โดยที่แกไม่ปริปากบ่น เป็นผู้หญิงคนแรกที่คิดค้นระบบป้องกันขโมยรถยนต์ โดยบังคับลูกๆ ให้เอาเสื้อยึดไปสวมเบาะรถเอาไว้ โดยให้เหตุผลว่าขโมยจะตกใจนึกว่ามีคนนั่งเฝ้าอยู่ในรถ และผู้หญิงคนนี่แหละที่เฝ้าอย่างตัวละ 25 บาท ไปแวนกับต้นไม้หน้าบ้าน เพื่อขโมยที่คิดจะปิ่นรั้วเข้ามา

แม่มีความคิดสร้างสรรค์เสมอ ล่าสุดกับผลงานทางวิทยาศาสตร์ คือพยายามผสมผงซักฟอก 4 ชนิดเข้าด้วยกัน แป้ง, บรีส อัลตรา, เปาเอ็่มวอช และแอทเท็ค เพื่อสร้างสางามัคคี เพื่อประสิทธิภาพในการซัก (ถ้าเห็นผมใส่เสื้อตะเข็บเป็อย ก็ไม่ต้องสงสัย นั่นคือพลังซักของเขา)

แม่เป็นคนมีเหตุผล สังเกตจากการตั้งชื่อหมาที่บ้าน ใ้อไวไว แกบอกกว่าเวลาเรียกกินข้าว มันจะได้มาเร็วๆ

แม่เป็นชาวพุทธที่มีหลักธรรมมะเตือนใจอยู่เป็นประจำว่า "สุขอื่นยิ่งกว่าการชอปปิงเป็นไม่มี" พบเธอเกือบทุกวันได้ตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั่วไป เสาร์-อาทิตย์เพิ่มรอบคำ เน้นหนักไปที่ห้างแมคโคร ทั้งที่อดีตเคยหลงทางออกไม่ได้ เคยถามว่าทำไมชอปปามาเดินที่นี่ แกบอกมาเดินแก้แค้น อยากหลงเดิน

อย่าน้อยใจไปเลยแม่จ๋า ที่ลูกๆ ไม่ค่อยเอาไหนเหล่านี้ ทำให้แม่พลาดตำแหน่งแม่ดีเด่นแห่งปี แต่อย่างน้อยๆ แม่ก็ได้ขวัญใจช่างภาพจากผมแล้ว 1 ตำแหน่ง โดยที่ไม่ต้องทำทรงผมไลอ้อนคิง

แม่จ๋าได้มั๊ย ?

จากเล็กจนโต แม่ชอบซื้อยาคุลท์ให้ผมดื่มมาตลอด แม่จะรู้มั๊ยนอกจากแลคโตบาซิลลัสแล้ว ผมยังได้สังกรรมบางอย่างจากเครื่องคีมจุลินทรีย์ขวดเล็กๆ นี้ ยาคุลท์มีวันบอกหมดอายุ แต่แม่ไม่มีใครจะรู้ว่าหมดอายุเมื่อไหร่

คำขวัญหนึ่งที่คน โง่ๆ อย่างผมจำขึ้นใจกว่าคำขวัญวันเด็กก็คือ.....

แม่ไมใช่ยาตุลท์

รีบกตัญญูก่อนหมดอายุ

คัดจาก อุดม แต่พานิช. หนังสือโป๊. (พิมพ์ครั้งที่ 1) (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สามสี, 2539), หน้า 9-11